

Tankesett og tenkesett

I en artikkel i et nær beslektet tidsskrift drøftes sammenhengen mellom tanke og handling.

Begrepet, og termen, «mindset» dukker opp, forklart som tankemønster eller innstilling. Det ga en plutselig innsikt, nemlig hvorfor «tenkesett» har fått en så sterk konkurrent i «tankesett». Riktignok har vi hatt det også lenge, iallfall fra 1929, da Aftenposten 31.1. hadde artikkelen «Hvad en mor synes om fedre», og hun synes at de sjelden «har evne til å sette sig inn i de smås tankesett eller lære barnas eventyrverden å kjenne». Men det er først i det siste tiåret at konkurrenten virkelig har skutt fart og nå har ca. 70 000 treff på Internett, nesten det dobbelte av «tenkesett». Det kan vel være bruk for begge, men hvis en googler dem, ser en at den som skriver tanke-, ofte mener akkurat det samme som tenke-, og kunne latt være å forvirre folk med noe som de må tro er en feil.

«Sett» er to like ord med ulik betydning, et homonympar. I «tenkesett » betyr det 'måte' som i «på sett og vis». I «tankesett» betyr det 'samling, gruppe av enkeltheter som hører sammen', som i «verktøysett» og «undertøysett».

Et ord vi alt har, men nå bruker mye oftere etter mønster av et annet språk, er et frekvenslån, oftest fra engelsk; svensk tar sølvmedaljen. På 1600-tallet skrev en engelsk forfatter at engelsk får aldri noen stor utbredelse. Med gælisk i nord og walisisk i syd brukes det ikke engang på hele øya.

Dag Gundersen, ordbokredaktør og professor i nordisk språkvitenskap, og korrekturleser i Psykologtidsskriftet